

Originalni naučni rad

UDK 316.334.4:330.1

DOI br. 10.7251/SVR1205101Z

GLOBALIZACIJA I EKONOMSKI RAZVOJ

-RATOVI, DROGA, OUŽJE I SIROMAŠTVO-

Doc. dr Slobodan Župljanin¹

Nezavisni univerzitet Banja Luka

Apstrakt: Savremena ekonomska kretanja, procese i globalni ekonomski razvoj današnjice obilježeni su globalizacijom, liberalizacijom i tehnološkim razvojem. Procesi globalizacije označili su početak jednog novog vremena i jednog novog svjetskog društva.

Tvrđenje globalista kako će novo svjetsko društvo imati za rezultat smanjenje siromaštva i povećanje opšteg blagostanja, nisu dale očekivane rezultate, ali je nesporno da su stvorene nove mogućnosti za multinacionalne i transnacionalne kompanije, kao osnovne nosioce globalizacije.

U ovom radu želimo, na naučno zasnovan način, ukazati, kako se stvarno odvijaju procesi globalizacije, koje su njene željene i neželjene manifestacije i da li je moguće istovremeno ostvariti i željene i neželjene ciljeve. Moraju li siromašni biti siromašniji, a bogati bogatiji, ili je moguće obezbijediti pažljivo izbalansirane tokove. Takođe pokušavamo rasvijetliti dilemu: Da li globalizacija sa sobom nosi ratove, drogu, trgovinu naoružanjem i siromaštvo, ili ratovi, droga, trgovina naoružanjem i siromaštvo dovode do novog globalizacionog poretka?

Ključne riječi: *globalizacija, ekonomski razvoj, ratovi, droga, oružje i siromaštvo*

UVOD

Ako bismo tražili jedan pojam koji simbolizuje i objedinjava duh današnjeg vremena, to bi bio pojam „globalizacije“. Rogobatna riječ, koja samo deceniju ranije gotovo da nije imala mjesto u akademskim radovima ili medijima, postala je nezaobilazna. „Globalisation“, „mondialisation“, „globalizacion“, „Globalisierung“ – riječ koja je došla gotovo niotkuda danas kruži svuda, obilježavajući najmoćniju silu koja oblikuje život savremenog svijeta. Svijet novog milenijuma (globalni ekonomski razvoj) odlikuju globalizacija, liberalizacija i tehnološki razvoj. Pojam globalizacije se počeo intenzivnije koristiti tek u novije vrijeme, tačnije 80-ih godina prošlog vijeka, a do tada je bio gotovo nepoznat.

U relevantnoj literaturi susrećemo veoma različita shvatanja i određenja globalizacije.

¹ e-mail:slobodan.zupljanin@gmail.com

Danas se taj pojam upotrebljava gotovo svakodnevno i u svim sferama života i koristi svaki put kad se pokušavaju objasniti i razumjeti promjene koje su zahvatile cjelokupno društvo. Naime, osamdesetih godina započinje niz procesa koji će bitno izmijeniti sliku svijeta kakvog smo poznavali to tada. Globalizacija dovodi do stvaranja trgovačkih blokova, globalnih firmi i globalne ekonomije. Svijet na taj način postaje jedinstven sistem, a svjetsko tržište dostupno svima. Možemo slobodno reći da je globalizacija proces koji je započeo i koji se ne može zaustaviti.

Procesi globalizacije označili su početak novog vremena i početak jednog novog svjetskog društva koje je, činilo se, konačno prevladalo dotadašnje razlike i podjele. No, gledajući sada, sa određene vremenske distance, pokazalo se da su istovremeno upravo ti procesi, uveliko uticali na produbljavanje razlika unutar društva. Ovo se posebno odnosi na ekonomsku dimenziju procesa globalizacije, područje koje danas izaziva najviše polemika. Iako je globalizacija na početku imala obećavajući potencijal procesa koji će rezultirati rješenjima svjetskih problema nejednakosti i siromaštva, te stvoriti prosperitetno svjetsko društvo, čini se da su razlike i problemi veći nego ikad. Globalni ekonomski razvoj produbio je jaz između razvijenih i nerazvijenih.

Tvrđnja globalista kako će svjetsko društvo, organizovano u jedinstveno svjetsko slobodno tržište, za rezultat imati smanjenje siromaštva i povećanje opšteg blagostanja, možda i nije donijela planirane rezultate, ali, jedno je sigurno - globalizacijska atmosfera kloniranog turbokapitalizma i novih ekonomskih odnosa otvorila je vrata novih mogućnosti za multinacionalne i transnacionalne korporacije, što ove svestrano koriste.

Njihov profit predstavlja zidine kojima je opasan Novi svjetski poredak. Na njemu se zasniva cjelokupan globalni ekonomski razvoj. Svakodnevne vijesti o socijalnim nemirima, terorističkim odmazdama, ratovima, pobunama i protestima nezadovoljnih masa ostavljaju utisak predapokaliptičnog stanja i dovode u pitanje opstanak takvog poretka.

1. NEJEDNAK EKONOMSKI RAZVOJ

Privredni rast tokom posljednjih 50 godina bio je impresivan, međutim, važno je samo shvatiti kako je svjetsko bogatstvo nejednako raspodijeljeno. Bogatije zemlje napreduju bržom stopom nego siromašnije, jer imaju više novaca za ulaganja u napredak.

"Globalno bogatstvo takođe se povećalo u materijalnim terminima, a tokom perioda od 1947. do 2000., prosječni dohoci po glavi stanovnika su se utrostručili dok se BDP povećao skoro deseterostruko (s 3 triliona na 30 triliona US \$. Preko 25% od 4.5 milijarde ljudi u slabije razvijenim zemljama još uvijek imaju očekivanu životnu dob ispod 40 godina. Više od 80 zemalja imali su nizak godišnji dohodak po glavi stanovnika u 2000. godini od onoga iz 1990. Prosječni dohodak u pet najbogatijih zemalja na

svijetu je 74 puta veći od nivoa pet najsiromašnijih, najveći koji je ikad postojao. Skoro 1.3 milijardi ljudi nema pristupa čistoj vodi. Oko 840 milijuna ljudi je ispod poštenih uvjeta."²

Postoje mnogi razlozi zašto se neke zemlje razvijaju brže od drugih. Ističe se pet glavnih razloga među kojima se mnogi preklapaju:

- *socijalni* - što zemlja ima više novaca, to ga može više potrošiti na zdravstvenu brigu, obrazovanje i kontrolu rodnosti. Društvene tradicije koje destimulšu kontrolu rodnosti povećavaju njenu stopu i usporavaju privredni razvoj siromašnih zemalja. Različita društva različito vrednuju naporan rad, materijalnu dobit i društvenu koheziju, pa je jasno da će to imati efekta na različit rast i djelotvornost;
- *istorijski* - kolonijalizam je vjerovatno istorijski faktor koji je imao najveći uticaj na razvoj pojedinih zemalja. Vodio je bogatstvo prema Evropi i Sjevernoj Americi na trošak mnogih afričkih, južnoameričkih i azijskih zemalja koje nisu primale razumne cijene za svoja dobra. Evropski kolonizatori sagradili su od tog bogatstva jake industrije prije nego što su investirale u razvoj svojih kolonija. Na kraju kolonijalizma mnoge su zemlje napuštene bez društvenih, ekonomskih ili političkih struktura koje obeshrabruju razvoj toliko da se siromaštvo ustalilo. U većini slučajeva povučene su umjetne granice koje nisu odražavale želje lokalnih stanovnika i koje su odvele mnogim građanskim ratovima ili društvenoj nestabilnosti. Ostali važni istorijski uticaji uključuju nesposobne vlasti ili zadržavanje plemenskog načina života koje sprečava zemlju od daljnjeg privrednog razvoja;
- *ekonomski* - zemlje bogate resursima poput željezne rude, nafte i uglja, vjerovatnije će se lakše industrijski razviti, jer ne moraju uvoziti te resurse što bi inače vodilo dugovanjima. Njihovo vađenje i prodaja stvorilo je poslove i transportne sisteme dok je istovremeno davalo određenim zemljama trgovinsku i političku premoć nad drugima. Resursi mogu takođe zaraditi velike količine novca u trgovini, dopuštajući zemljama da ulažu u ostale industrije. Mnogi evropski narodi su se razvili tokom industrijske revolucije na industriji uglja i željeza. Ipak, činjenica da se mnogim resursima bogati (posebno naftom) narodi Afrike i Srednjeg istoka nisu industrijski razvili dok su se iskopavali njihovi resursi, pokazuje da ti faktori nisu sami za sebe dovoljni. Često su se razvijale kleptokracije oko tih industrija koje postaju veoma bogate, a malo ulažu u samo stanovništvo te zemlje. Dva najbolja primjera su Nigerija i Saudijska Arabija. Bogatstvo koje se stvara može zapravo često pomoći učvršćivanju nesposobne

²Codrington, Stephen. *Plane Geography treće izdanje* (2005.) stranica 97.

diktature na vlasti ili čak voditi razornim *ratovima za resurse*³ kao što se dogodilo u Africi.

- *regionalni* - prirodni rizici poput poplava, suša, potresa, vulkana, oluja, uragana, bolesti, najezdi štetočina, pomora životinja sprečavaju ekonomski razvoj. Velike prirodne katastrofe mogu uveliko unazaditi zemlje u njihovom privrednom razvoju, kao što je periodično plavljenje Bangladeša. Budući da donose hranjive sedimente, vulkani i poplave mogu često imati i pozitivan i negativan učinak. Područja oko vulkana i poplavnih delti često su jako naseljena, kao u Egiptu, Bangladešu i Indoneziji. Bolesti poput malarije koje bujaju u tropskim klimama i AIDS koji je endemičan u Africi sprečavaju ljude od rada i stvaraju privredni teret društvu. Pouzdani izvori vode potrebni su za produktivnu poljoprivredu i za manje opsežnu industriju. Problemi određenih regija, izazvani ljudskom djelatnošću, uključuju dezertifikaciju, slanost, zagađenje vode, krčenje šuma i mnoge druge. Dezertifikacija je uzrokovana upravljanjem siromašnom zemljom tako da se uklone hranjive materije potrebne za rast biljaka. To je globalni problem s ogromnim posljedicama za zemlje koje pogađa. Slanost je uzrokovana slabim tehnikama navodnjavanja. Zagađenje vode iz industrije mogu izazvati kiseline i baze, otrovni minerali i materijali s visokom biohemijskom potrebom kisika koji uzrokuju cvjetanje algi. Ovo zagađenje otežava stanovništvu pristup svježoj vodi. Sječa šuma u početku donosi koristi, ali zemlja s uklonjenim drvećem često je veoma smanjene poljoprivredne vrijednosti i ranjiva je na dezertifikaciju. Posječene kišne šume posebno su ranjive na mineralno ispiranje zahvaljujući ogromnim padavinama, pa često postaju bezvrijednim. Kako je turizam danas glavni izvor dohotka većine slabije razvijenih zemalja, moraju brinuti za prirodna bogatstva, koja mogu donijeti dugoročni izvor bogatstva.
- *politički* - vjerovatnije je da će se zemlje razviti kada imaju stabilnu vlast koja dobro upravlja ekonomijom i investira u nacionalnu infrastrukturu, trgovinu, upravljanje okolinom i koja izbjegava građanske ratove. Investitori se moraju osjećati dovoljno sigurnim da bi investirali svoj novac u određenu zemlju. Jasna legalna pravila o vlasništvu dobara omogućavaju ljudima da koriste dobra za sporedne zajmove za kapitalni razvoj, ili da prodaju neka dobra da steknu kapital za ostala nastojanja. Osiguravanjem radničkih prava može značiti da radnici primaju više novaca i da se mogu izvući iz siromaštva, ali može imati i učinak destimulacije multinacionalnih kompanija da napuste zemlju i da potraže druge zemlje s manje zakonskih zabrana.

³Codrington, Stephen. *Plane Geography treće izdanje* (2005), stranica 145, 146.

Sugerirše se da je dobro vladanje preduslov privrednom razvoju, te većina zemalja donatora shvataju sada da velik dio njihovog novca nije postigao ništa zbog korumpiranih primaoca. Na nesreću, mnoge vlade, posebno u Africi i evropskom jugoistoku su ili nesposobne ili ne žele pomoći svojim vlastitim zemljama da se razviju, a bez te podrške zemlja može teško napredovati.

Problemi nejdnakog ekonomskog razvoja

Nejednak globalni ekonomski razvoj generiše brojne probleme, posebno u nerazvijenim zemljama i zemljama u razvoju. Ti problemi se, uglavnom odnose na:

- pristup hrani, obrazovanju i skloništu;
- industrijalizaciju;
- dug;
- održivost razvoja.

Najočitiji obrazac u razvoju podjela je na Sjever i Jug. Podjela Sjever – Jug je linija koja odvaja bogati Sjever ili razvijene zemlje od siromašnog Juga. Ova linija podjele nije pravolinijska kao što zvuči, te dijeli globus u dva glavna dijela. "Sjever" se u toj podjeli odnosi na Sjevernu Ameriku⁴, Evropu, Rusiju, Japan, Australiju i Novi Zeland. Zemlje unutar tog područja su privredno razvijenije. "Jug" objedinjuje ostatak južne polulopte, te se većinom sastoji od slabije razvijenih zemalja. Postoje i drugačiji modeli razdvajanja zemalja u razvoju.

Većina zemalja prolazi kroz značajne poraste u bogatstvu i životnom standardu. Nažalost postoje izuzeci ovog pravila. Značajan je bivši Sovjetski Savez koji je proživio slom industrije u prelazu na tržišnu privredu. Mnogi afrički narodi su nedavno prošli kroz smanjenje BND-a zahvaljujući ratovima i epidemiji AIDS-a, među kojima su Angola, Kongo, Sierra Leone i druge. Arapski proizvođači nafte u svojoj podršci BND-a se uveliko zasnivaju na izvozu nafte tako da neka smanjenja u tržišnoj cijeni nafte (trenutno bez izgleda) može odvesti do brzog pada njihova BND-a. Zemlje čija se većina dohotka zasniva na samo nekoliko izvoznih proizvoda ranjiva su na promjene u tržišnoj vrijednosti tih roba, pa se često pogrdno nazivaju „*banana republike*“. Mnoge zemlje u razvoju se održavaju na izvozu nekoliko primarnih dobara koji čine većinu njihovog dohotka (kafa, drvo, rude...), pa to može opustošiti zemlje kada cijene tih roba padnu, ostavljajući ih bez ikakvog načina da otplate svoje dugove.

Najveće razlike u stepenu razvoja privrede prisutne su na dva kontinenta: u Aziji i Evropi. Velik je raspon u stepenu privredne razvijenosti u Aziji, od Japana do Bangladeša, a u Evropi od Švicarske do Albanije. Drugi kontinenti mnogo su privredno homogeniji i razvijeniji. Tako u Sjevernoj Americi i Australiji s Okeanijom prevladava visoka

⁴Kreća, Vladimir, Globalizacija, www.vladimirkreca.com/originalindividuals/globalizacija, pristup ostvaren novembra 2011.

razvijenost (bruto društveni dohodak po stanovniku više od 8.956 američkih dolara),⁵ a malo je onih koje spadaju u grupu najnerazvijenijih zemalja (manje od 725 američkih dolara). U Africi preovladavaju najnerazvijeniji uz nešto osrednje razvijenih na sjeveru, jugu i jugozapadu kontinenta – nema najrazvijenijih zemalja u Africi.

Dovoljno je uporediti Japan i Kinu kao primjer velikih razlika u stepenu razvijenosti. U Japanu je 1994. godine živjelo 2,2% svjetskog stanovništva, a ostvarilo se 16,8% bruto nacionalnog dohotka svijeta. U Kini je te godine živjelo 21,3% svjetskog stanovništva, a ostvarilo se 2,4% svjetskog dohotka. Ili, u zemljama G7, SAD-u, Japanu, Njemačkoj, Francuskoj, Italiji, Velikoj Britaniji i Kanadi, 1994. godine 11,9% stanovništva ostvarilo je 66,8% nacionalnog dohotka, odnosno za 88,1% stanovništva preostalo je 33,2% dohotka svijeta. Zemlje G7 su 1974. godine učestvovala sa 55,9% u nacionalnom bruto društvenom dohotku i 15,1% u stanovništvu svijeta. Njihovo učešće u nacionalnom bruto društvenom dohotku povećalo se 1994. godine u odnosu na 1974. godinu za 10,9%, a u stanovništvu je palo za 3,2%. To je prikaz sve dubljeg privrednog raslojavanja svijeta na razvijene i nerazvijene. Danas su se te razlike drastično povećale.

Unutar zemalja bogatstvo se koncentriše više oko urbanih područja nego oko ruralnih. Bogatstvo takođe teži prema područjima s prirodnim bogatstvima ili u područja koja su upletena u tercijarne (uslužne) djelatnosti i trgovinu. To vodi koncentraciji bogatstva oko rudnika i finansijskih centara poput New Yorka⁶, Londona i Tokija.

2. REGULARNE I NEREGULARNE AKTIVNOSTI U GLOBALIZACIJI

Međunarodni monetarni fond (MMF) procjenjuje da kriminalne organizacije godišnje obrnu 1500 milijardi dolara u svojoj ukupnoj trgovini, uključujući poreske prevare koje smanjuju državne budžetske prihode, kao i prihode od imovina koji su često integrisani u ilegalnu ekonomiju. Svake godine opere se između 600 i 1000 milijardi dolara, odnosno 2 do 5 posto svjetskog bruto društvenog proizvoda (BDP).

Trgovci oružjem uglavnom se snabdijevaju iz zaliha bivših komunističkih zemalja. Samo 3% od 550 miliona komada lakog oružja koje je u opticaju u cijelom svijetu koriste vladine snage. Gotovo 20% trgovine oružjem nalazi se u rukama tajnih mreža, donoseći zaradu od milijardu dolara godišnje. Trgovina ljudima (trgovina organima, ženama, djecom, seksualni turizam, otmice rad na crno ...) kriminalna je aktivnost koja se najbrže razvija.

⁵ Kreća, Vladimir, Globalizacija, www.vladimirkreca.com/originalindividuals/globalizacija

⁶Oxfam international, Propisi prilagođeni interesima bogatih i dvostruki standardi, http://www.maketradefair.com/en/assets/english/report_summary_serbian.pdf, (pristup ostvaren 12. novembra 2011.)

Seksualna trgovina, globalizovana, ali naravno i industrijalizovana, na više ili manje prikriven način ulazi u strategiju razvoja brojnih zemalja. Azija je u tome daleko otišla: na Tajlandu ima 2 miliona prostitutki, od čega gotovo 300.000 maloljetnih, za više od 800.000 posjetilaca. Na Filipinama, u Maleziji i u Indoneziji, na seksualnu industriju otpada 2% do 14% BDP-a.

Svjetska trgovina drogom donosi preko 500 milijardi dolara godišnje (50% aktivnosti organizovanog kriminala), što je ravno španskom BDP-u. Obuhvata gotovo 3% svjetskog stanovništva, odnosno 185 miliona ljudi i dovodi do 200.000 predoziranja svake godine. Evropa je postala najveći proizvođač i izvoznik sintetičkih droga. Norveška, Holandija i Belgija snabdijevaju tržište sa 80% ekstazija, koji nizozemska i izraelska mafija šalje u SAD preko Holandskih Antila.

Trgovina drogom u Afganistanu

Većina Evropljana vidi afganistanski konflikt kao kolonijalni rat u stilu XIX vijeka, koji se vodi za regionalnu dominaciju i resurse. Za razliku od njih, Amerikanci⁷ su još uvijek zavedeni od strane korporativnih medija i političara iz obe partije, te vjeruju da je višegodišnja okupacija Afganistana plemenita „antiteroristička“ misija, koja brani ženska prava i izgrađuje opustošenu naciju, a ne još jedna borba za energiju, ovaj put za Kaspiski bazen. U problematičnom primjeru vijetnamskih promašenih misija, američki komandant u Afganistanu, general David McKiernan, tražio je

⁷Vukotić, V.N. (2001) Globalizacija biznisa, megatrendovi razvoja i zakasnela tranzicija. u: Vukotić Veselin N. i dr. (ur.) Globalizacija i tranzicija, naučni skup, maj, Zbornik radova, Beograd: Institut društvenih nauka - Centar za ekonomska istraživanja, str. 11-20.

dodatnih 15.000 američkih vojnika, pored 8.000 koji su već poslani i koji su stigli u januaru 2009. godine.

Njegov prethodnik izjavio je pred Kongresom da je potrebno 400.000 američkih vojnika da se pacifizira Afganistan. Ali McKiernan je takođe i pozvao na pregovore sa afganistanskim nacionalistima koji se bore protiv zapadnjačke okupacije koji su poznatiji pod imenom **talibani**. Dan ranije, otkriveno je da su visokopozicionirani britanski oficiri i diplomati u Afganistanu opisali ovaj rat koji predvodi Amerika „nemogućim za dobiti“, te su zagovarali mirovne pregovore sa talibanima. Admiral Mullen je takođe naredio američkim i NATO-snagama da počnu ciljati i napadati afganistanske dilere heroinom i opijumom.

Pod američkim tutorstvom, Afganistan je postao vodeća svjetska narko država, čak ispred Kolumbije, i sada proizvodi 90% heroina u svijetu. Više od pola GDP-a ove zemlje je novac od droge.

Ali osnovno pitanje glasi: Zašto to nije učinjeno prije sedam godina kada je SAD izvršila invaziju na Afganistan? Zašto se Washington pravio slijep na afganistansku trgovinu droge i zašto tek sada preduzima neke akcije?

Odgovor je jednostavan i obeshrabrujući. Američki lokalni saveznici u Afganistanu, političari i „gospodari rata“⁸ koji su zbacili talibane 2001. godine, su sve do svojih turbana duboko u trgovini drogom. Novac od droge je krv koja teče afganistanskim venama i drži njenu posnulu ekonomiju. Američki marionetski režim pod vodstvom Karzaija u Kabulu, postavljen američkim i NATO-bajonetama, ima samo dva izvora prihoda: keš koji stiže iz Washingtona i profit od trgovine drogom. Kada su talibani vladali na preko 90% teritorije Afganistana 1996 – 2001. godine, proizvodnja opijuma je bila skoro iskorijenjena, jer je označena neislamskom. Agencija UN za kontrolu droge je potvrdila ovu činjenicu. Jedini preostali izvor trgovine drogom je bio u udaljenim dijelovima sjeveroistočnog Afganistana, kojeg su kontrolisali pripadnici Sjeverne alijanse, koje su tada podržavali Rusija i Iran, a koja je bila sastavljena od plemena Panshiri, brutalnog uzbečkog „gospodara rata“ Rashida Dostuma, te ostataka nekadašnje komunističke partije.

Godine 2001. SAD su zbacile talibane sa vlasti, te postavile na vlast dilere drogom iz Sjeverne alijanse i komuniste. Od tada, afganistanska proizvodnja droge se proširila širom zemlje i izvoz se povećao za 60 – 70%, praveći tako od Afganistana vodećeg izvoznika heroina u svijetu. Washington je opozvao napore Agencije za borbu protiv droge u borbi protiv trgovine drogom u Afganistanu iz straha da ne ugroze svoju bazu, koju predvodi bivši saradnik CIA-e, „predsjednik“ Hamid Karzai. Počevši od njegovog brata, Ahmeda Walija, svi vodeći ljudi marionetskog režima instalisanog od strane SAD-a, su različito umiješani

⁸Isto.

u trgovinu drogom. Kao što je poznato, skoro svaki važniji „gospodar rata“ dobije svoj dio od trgovine drogom. Gospodari rata iz Sjeverne alijanse smatraju se za najveće narko dilere nacije. Ahmed Karzai opovrgava svoju umiješanost u narko poslove.

Borba protiv narko dilera bi značila gubitak jedine Karzaijeve domaće podrške. Zbog toga je Washington spustio svoj nos i pustio neometanu trgovinu drogom, u namjeri da održi okupaciju. Lažni „rat protiv terora“ i žudnja za kaspijskom energijom uzeo je oblik starih narko ratova. Iskustva u Indokini i Centralnoj Americi sugerišu da bi CIA, glavni blagajnik afganistanskih „gospodara rata“, mogla biti uvučena u ovu trgovinu nego što sada znamo. Alfred McCoy je napisao briljantnu studiju, 'The Politics of Heroin', u kojoj je dokumentovao kako su prvo Francuzi, a onda američki obavještajci uvučeni u trgovinu drogom u Laosu i Vijetnamu, kao način da se podrži antikomunistička gerila. Ista stvar se desila u Centralnoj Americi gdje je CIA kolaborirala sa dilerima kokaina koji su bili antikomunistički kontraši. U oba slučaja, droga je služila kao moneta i postala je važnija nego papirni novac. Francuski i američki špijuni su čak završili tako da su transportovali heroin svojim lokalnim saveznicima. To se najvjerojatnije dešava i u Afganistanu.

Mak se prikuplja i pretvara u opijumski katran. Onda se švercuje u skrivene laboratorije u Pakistanu, da bi se pretvorio u morfij, a onda pročistio u heroin. Ništa od ovih droga ne može proći u Pakistan, ili biti obrađeno sa uvezenim hemikalijama, bez pune saradnje i podrške afganistanske vlade, njihovih „gospodara rata“ i lokalnih pakistanskih vođa. Droga se onda švercuje u luku u Karačiju, ponovo pod zaštitom lokalnih vlasti. Pakistan je ključni američki saveznik.⁹

Karzaijev režim je totalno korumpiran trgovinom drogom, a takav je i dio pakistanskog establišmenta. Ali i SAD su postale umiješane u smislu da nisu učinile ništa u borbi protiv trgovine drogom i da su saradivale sa afganistanskim narko baronima. Kada se bude pisala istorija američke angažovanosti u Afganistanu, čvrsta veza i saučestvovanje Washingtona u trgovini heroinom i njihova alijansa sa narko dilerima i ratnim zločincima iz Afganistanske komunističke partije, biće jedno od najsravnijih poglavlja.

Ništa manje uznemirujući podaci nisu ni kad pričamo o ilegalnoj trgovini oružjem. Prema istraživanju Međunarodnog instituta za mirovna istraživanja iz Stokholma (SIPRI), prodaja oružja u svijetu je od 2005. do 2009. godine porasla za 22 % u odnosu na prethodni petogodišnji period. Mediji nas bombarduju fotografijama bosonoge djece koja nose kalašnjikove, pričama o ljubavnicima koji jedni drugima presuđuju vatrenim oružjem i ponekim zasjedanjem svetskih moćnika koji uporno tvrde da globalna bezbjednost nije ugrožena.

⁹Isto.

Trgovina oružjem – odgovor na finansijsku krizu ili prijatna globalnoj bezbjednosti

Njegoš je davno rekao: “Kome zakon leži u topuzu, tragovi mu smrde nečovještvom”. Sada, uprkos postojanju međunarodnih mirovnih organizacija, sve države smatraju da se moraju osigurati od spoljnih opasnosti. Količina oružja kojom se danas trguje je na nivou one u hladnoratovskom periodu, a uprkos krizi proizvodnja se ne smanjuje. Pored postojanja već tradicionalnih ratnih žarišta, stvaraju se neka nova, a velike sile su našle još jednog neprijatelja objavivši rat terorizmu. Ovo nije novost – istorija pokazuje da su sve ekonomske krize pratili učestali sukobi i jačanje desničarskih ili imperijalističkih ideologija. Poznata istoričarka, Dubravka Stojanović, ovako je objašnjavala ovu tezu – Hitler je došao na vlast na talasu ekonomske krize, a obezbijedio je socijalni mir zapošljavanjem naroda u vojnoj industriji.

Za to vrijeme, od Crnog četvrtka 1929. godine do izbora Ruzvelta za predsednika tri godine kasnije, kriza je veoma osiromašila SAD. Iako i dalje učimo o najdjelotvornijoj ekonomskoj regulativi toga vremena, čuveni „New Deal“ nije potpuno pokrenuo američku privredu. Javni radovi su uposlili svega četiri miliona Amerikanaca. Ali onda je počeo Drugi svjetski rat i pojačana proizvodnja oružja, koja je pospješila oporavak ekonomije. Većinu zemalja na svijetu uzdrimala je ova finansijska kriza. U Latinskoj Americi koja je bila relativno demokratizovana, kriza je uništila tekovine političke liberalizacije kada su pukla svjetska tržišta kafe, šećera i sl., i ove države su se pretvorile u sisteme koje su predvodili kadrovi iz partija krajnje ljevice ili desnice, uglavnom nastale vojnim udarima. Tvrde mnogi – u takvim vremenima narodu treba “čvrsta ruka”.

Dakle, ekonomska kriza tridesetih smatra se jednim od uzroka najrazornijeg rata u istoriji čovječanstva (My Backyard). Teritorijalna koncepcija migracijske "opasnosti" naročito na području ljudskih prava. To podsjeća na ratnu strategiju. Prije svega, primjetna je kriminalizacija imigracije uz koju se sve više upotrebljava izraz "ilegalni migranti", a tu su uključeni i tražioc i azila.

Bez paranoje da će se pojaviti neki novi neuspjeli slikar koji bi zbog lične frustracije potamnio neku drugu naciju ili rasu, možemo tvrditi da se istorija ponavlja. Kako je kriza počela stručnjaci su zabilježili skok prodaje oružja. Ovo je jedan od istorijskih ciklusa, ali sjetimo se Čerčilovih riječi: *“Istorija se ponavlja, ali svaki put sve više košta”*.

3. GLOBALIZACIJA – BOGATSTVO VS SIROMAŠTVO

Globalizacija nije nova pojava, počela je onog trenutka, kada je dokazano, da je zemlja u stvari okruglog oblika i da se može upravljati, praktično, u bilo kom pravcu. Otkriće nije nastalo usljed naučne radoznalosti, već iz potrebe da se trguje sa dalekim zemljama, uglavnom Dalekim Istokom, velikim industrijskim centrima, gdje su uzgajani začini i

proizvedeni čudesni proizvodi kao što su svila, boje za tkanine i keramika. Ti proizvodi su stizali u Evropu putem dva glavna pravca - kopnenim putem svile preko Centralne Azije i Zapada i morskim putem iz Kine i Japana, kroz Južnokinesko more, moreuzom Mallaca (Malaka), preko Indijskog okeana, do Crvenog mora i kopnenim putem do Mediterana. Tada, naravno, nije bilo Sueckog kanala.

Prije evropskih otkrića morskih puteva prema Istoku, trgovci su, uglavnom, bili Arapi, Indijci i Kinezi, zajedno sa turskim narodima, koji su naseljavali prostore pored Puta svile u Centralnoj Aziji. Ponekad su bile potrebne godine da proizvodi sa Istoka dođu do Evrope. Trgovina se nije odvijala u dva smjera, jer do industrijske revolucije Evropa nije imala ništa što bi narodi Istočne Azije željeli kupiti. Zapadni Evropljani plaćali su robu zlatom i srebrom, uglavnom pljačkajući prostore Indijanaca Centralne i Južne Amerike. Kasnije, kada su engleski trgovci, u nedostatku plemenitih metala, pokušali da plate opijum, to je dovelo da Opijumskog rata sa Kinom i do Bokserske pobune.

Portugalac Alfonso d'Albuquerque prvi je prošao morskim putem pored zapadne obale Afrike i oko rta Dobre nade kako bi prešao Indijski okean i stigao do ostrva začina u Jugoistočnoj Aziji, Kini i Japanu. Tako su Evropljani otvorili trgovački put koji će zamijeniti Put svile i put Crvenog mora. Tako su evropski trgovci, koji su plovili tim putem, mogli vrlo jeftino kupovati začine, boju za tkanine, porculan, svilu itd., na samom izvoru i zaraditi veliki novac prodajući ih u Evropi.

Kolumbovo otkriće Amerike, čiji je cilj takođe bio da otkrije put za Indiju, zbog rudnika zlata i srebra dovelo je do enormnog bogaćenja Portugalaca, Španaca, Engleza i Francuza. Nakon toga, Magellan je oplovio Rog Afrike, preko Pacifika i zauvijek dokazao da je svijet zaista okrugla lopta, da je moguće neprekidno ploviti prema Istoku ili Zapadu i doći na polaznu tačku. U stvari, Magellan nije oplovio cijelu zemljinu kuglu, jer se skrasio u jugoistočnoj Aziji. Čovjek koji je oplovio zemljinu kuglu je bio Malajac Henry the Black, kojeg su uhvatili Portugalci, doveli u Portugaliju i kojeg je Magellan uzeo kao vodiča i člana posade. On je dezertirao kad je stigao kući.

S tim otkrićima svjetska trgovina postala je globalna. Dok se ranije trgovalo uglavnom između evropskih zemalja, nakon tih otkrića trgovina se proširila i postala globalna, uz učešće svih regiona svijeta. Drugim riječima, trgovina je postala globalizovana.

Globalizacija trgovine, nakon što su otvoreni morski putevi između Istoka i Zapada, trebala je obogatiti kako evropske, tako i istočne zemlje. Arapi, Indijci i Kinezi, zajedno sa zemljama Jugoistočne Azije, ekonomski su se razvili zbog međusobne trgovine. Nažalost, načini trgovine zemalja Zapadne Evrope razlikovali su se od načina trgovine u Aziji. Dok su Indijci, Kinezi i Arapi dolazili u nenaoružanim brodovima, Evropejci su dolazili kao naoružani trgovci. Svaka evropska zemlja željela je zaštititi

svoje isporuke od ostalih Evropljana i od trgovaca iz Azije. Oni nisu željeli slobodnu trgovinu, već monopol trgovine.

Oni su insistirali na izgradnji utvrđenja uz puteve i svako je zahtijevao monopolski odnos sa svojim trgovačkim partnerima. Da bi ojačali taj monopol, oni su zahtijevali, da se izgrade trgovačka utvrđenja u zemlji sa kojom su trgovali. Ukratko, zapadni Evropljani osvojili su i kolonizovali zemlje sa kojima su trgovali. Tako su Indija i Malajski arhipelag, u koji spadaju Indonezija, Malezija, Burma, Filipini i Indokina, postali kolonije Portugalije, Španije, Holandije, Francuske i Britanije. Jedine zemlje Istočne Azije koje su ostale nezavisne, uprkos trgovini sa Evropljanima, bile su Tajland i Japan. Kina je morala da preda važne luke i dijelove priobalnog pojasa Evropljanima, što se danas smatra neravnopravnim uslovima.

S takvim iskustvom i istorijskom osnovom, koji su pratili globalizaciju trgovine na početku XVI vijeka, jasno je zašto postoji sumnja prema novoj globalizaciji koju, u suštini, predlažu isti ljudi, oni koji su prije bili najveći kolonizatori.

Da li je njihova namjera da trguju, da nas obogate kao što su sebe, da izgrade bolji svijet ili je to prikriven pokušaj da nas ponovo kolonizuju? Moramo priznati, da je svijet postao malen i da su transport i putovanja jednostavniji i brži. Niko, niti jedna zemlja, ne može biti izolovana. Svakoj zemlji potrebni su proizvodi drugih zemalja. Ne postoji način da jedna zemlja, jedna ekonomija, proizvede sve što joj je potrebno i da bude u potpunosti nezavisna od proizvoda drugih zemalja.

Velike banke bogatih već gutaju male banke u slabijim zemljama i zemljama u razvoju. Isto je i u privredi. U autoindustriji uskoro će biti samo pet korporacija. Sve ostale su već progutali strani giganti. Malezija proizvodi oko 300.000 automobila za vlastite potrebe. Mnogi mogu biti na takav način progutani.

Kažu, da su gigantske korporacije efikasne, ali Enron je propao, World.com je propao, Arthur Anderson je varao. Sada i General Motors i Ford u Americi također propadaju. Velika fondacija, kao što je Long Term Credit Management, je propala i morali su je spašavati strani prijatelji koji su investirali u nju. U stvari, što su te kompanije veće i snažnije, one brže propadaju i za sobom povlače manje firme.

Privredni rast Malezije je bio skoro 9% godišnje u svakoj od 10 posljednjih godina prije početka globalizacije koju je izveo WTO (Svjetska trgovinska organizacija). Dozvoljene su direktne strane investicije, ali pod uslovima koji su štitili domaću privredu i nacionalne interese. Strani investitori došli su sa milijardama dolara kapitala i ostvarili značajan profit od svojih investicija. Možda druge zemlje nisu imale koristi prije globalizacije koju je sprovela Svjetska trgovinska organizacija, ali je nemaju ni sada.

Postoji urgentna potreba da se razmisli o globalizaciji. Forma globalizacije, koja je uvedena u svijetu danas, nije dobro razrađena.

Formulaciju su dale bogate i snažne nacije. Naravno, formula koju su one izmislile je takva da njima daje najveće prednosti i najveći profit. Šta će se dogoditi sa siromašnim i slabim zemljama, to je bilo u drugom planu. Nema sumnje da im dobrobit siromašnih zemalja nije prvobitno bila na umu kada su oni podržavali ideju o globalizaciji. Oni govore o efektu trajnog kapanja. Dok oni investiraju i zarađuju novac za sebe, siromašnima ostaju samo mrvice. Ali, ukoliko dođe do kapanja, takva situacija neće biti održiva. Bogati će pokupiti šlag, dok će siromašni dobiti ono što ostane. Siromašni ne mogu postati bogati zbog tako osmišljenih efekata.

Da bi siromašni dobili svoj pravičan dio, cijela strategija mora biti usmjerena u korist siromašnih. U stvari, siromašni moraju imati veću korist od nje nego bogati. Bogati su već bogati i ukoliko ne steknu veće bogatstvo to ih neće pogoditi. Danas u svijetu siromašni gladuju i umiru. Povremena milostinja im neće pomoći. Njima su potrebni stalni prihodi. Kako možemo biti od koristi siromašnim?

Kada su prvi put u Maleziju pozvali strane investitore, morali su se odreći poreza, pripremiti industrijske terene, dovesti vodu i električnu energiju i to često u vidu koncesija i prihvatiti niske nadnice za domaće radnike – ponekad deseti dio ili manje od dnevnica radnika iz razvijenih zemalja. Nisu imali izbora, inače, strani investitori iz bogatih zemalja ne bi došli. Oni su ostvarili veliki profit, a na to nisu plaćali porez. Kada je period oslobođanja od poreza prošao, oni su izjavili da uopšte nemaju profita i nastavili su s neplaćanjem poreza.

Oni su otvoreno transferisali sredstva, prodajući svoje proizvode po proizvođačkoj cijeni svojim kompanijama u zemljama kao što su Hong Kong, gdje su porezi niski. Kada im je prigovoreno da to nije korektno, oni su jednostavno zaprijetili da će ići u druge zemlje, gdje im je dozvoljeno transferisanje. Plašeći se da ne izgube posao za domaće ljude, morali su im „progledati kroz prste“ u vezi s dodatnim profitom, koji su oni ostvarili na berzi. Zaista, direktni strani investitori trebalo bi da budu zadovoljni niskim platama koje daju u zemljama u razvoju. Ne bi trebalo biti perioda bez plaćanja poreza na profit i ne bi im trebalo dozvoliti prodaju proizvoda bez plaćanja poreza.

Kao dio globalizacije, budžeti svih zemalja treba da budu usklađeni prema prihvaćenoj formi i treba da budu predmet međunarodne kontrole. Poznato je da mnoge velike korporacije bogatih zemalja varaju. Ne bi bilo iznenađenje kada bi međunarodni kontrolori otkrili da i te bogate zemlje takođe varaju. Do sada su globalizaciju uspostavljali i provodili bogati. Zemljama u razvoju nije dozvoljeno da predlažu svoje vlastite programe. Rezultat je da zemlje u razvoju moraju razmatrati samo ono od čega koristi imaju samo bogati. Ne postoji niti jedan prijedlog koji su bogatim dostavili siromašni. Istorija se ponavlja - u trgovini i u međunarodnim odnosima. Kolonizacija, iako indirektna, ali ipak ne manje kolonizacija, osvaja. Grade se imperije, ponovo nastaje svjetska hegemonija. I sve to događa se u ime globalizacije. U stvarnosti, nema razlike između starog imperijalizma i globalizacije. Rezultat je da bogati i snažni ugnjetavaju siromašne i slabe,

što će proizvesti eksploataciju resursa siromašnih u svrhu daljeg bogaćenja bogatih. Sadašnji proces globalizacije mogao bi samo povećati nepravdu i disparitet između bogatih i siromašnih.

Većina stanovništva na zemlji živi s samo nekoliko dolara na dan. Bilo da se živi u najbogatijoj zemlji u svijetu ili najsiromašnijoj postoji velika nejednakost raspodjele dohotka. Siromašni imaju manju mogućnost pristupu zdravstvenim ustanovama, obrazovanju i drugim uslugama. Problem gladi, pothranjenosti i bolesti većinom pogađaju najsiromašnije u društvu. Najsiromašnji su marginalizovani i nisu zastupljeni u javnim i političkim odlukama, čime se manje rješavaju problemi siromaštva.

Za razliku od toga korist od političkih ili ekonomskih odluka većinom imaju bogati. Iznos novca koji se izdvaja od strane bogatih za vojne i druge svrhe prema izdvajanju za rješavanje problema siromaštva je zapanjujući. Danas je siromaštvo stanje većine naroda u svijetu. Kada se raspravlja o siromaštvu najmanje se spominju kao problem globalni uzroci siromaštva. Pojava globalizacije i međusobnog povezivanja izazvala je suprotan efekat; došlo je do sve većeg bogaćenja malog broja zemalja nasuprot većine zemalja u kojima rapidno raste siromaštvo.

Pojavom globalizacije formulisale su se nadnacionalne institucije (WTO, *multinacionalne korporacije*, MMF, Svjetska banka za obnovu i razvoj) koje imaju ogroman uticaj na vlade siromašnih. Jedan od glavnih uzroka siromaštva u svijetu su strukturalne promjene koje provodi MMF i Svjetska banka za obnovu i razvoj. Uslovi za zajmove i otplatu, vladama siromašnih zemalja su smanjenje ulaganja u zdravstvo, te u druge socijalne usluge, otvaranje domaćih privreda stranoj konkurenciji, dok su u isto vrijeme tržišta bogatih zaštićena carinama i subvencijama.

Time dolazi do nelojalne konkurencije u kojima se siromašne zemlje ne mogu takmičiti. Da bi se privukle strane investicije, siromašne zemlje smanjuju plate i poreze čime dolazi do neravnomjerne raspodjele dohotka. MMF i Svjetska banka za obnovu i razvoj predstavljaju okosnicu globalizacije. Jedan od uslova za pomoć siromašnim zemljama je i suzbijanje korupcije. No, u isto vrijeme bogate zemlje često učestvuju u korupciji. Borba protiv korupcije u zemljama u razvoju treba biti visoko u popisu prioriteta, ali to bi trebalo vrijediti i za bogate zemlje. Takođe jedan od uzroka siromaštva je i eksploatacija prirodnih resursa siromašnih zemalja od strane bogatih. Jaz između bogatih i siromašnih je poprilično velik i u stalnom je porastu. Siromaštvo za posljedicu ima povećan broj kriminala i nasilja. Nejednakost je često mjerilo relativnog siromaštva, ali apsolutno siromaštvo i posljedice toga postaju gorući problem u svijetu.

4. EKONOMSKA GLOBALIZACIJA

Ekonomskom globalizacijom, uspostavljenom kroz procese intenziviranja slobodnih trgovinskih tokova i proces liberalizacije kretanja ljudi, kapitala i informacija, otvorena su vrata krupnom biznisu. Iako svjetska trgovina ima mogućnosti da djeluje u cilju suzbijanja siromaštva i

istovremenog povećanja privrednog rasta, taj potencijal ipak nije iskorišćen. Međutim, trgovina sama po sebi nije problem. Problem je, smatraju neki, u pravilima kojima je ona regulisana, a pravila su takva da štite interese bogatih.

Načelno, transnacionalne organizacije poput WTO-a, Svjetske banke i MMF-a, kao i vodeće svjetske vlade, u svojim programima i statutima navode načela kojima je u cilju smanjiti siromaštvo i omogućiti svima bolji život i napredak, a kao glavni mehanizam u postizanju toga navodi se najčešće liberalizacija trgovine i otvaranje tržišta. Poseban naglasak se pritom stavlja na siromašne, nerazvijene zemlje i programe prilagođavanja i pomoći, usvajanjem kojih bi ove zemlje krenule putem napretka. No, u stvarnosti, svjedoci smo rastućeg siromaštva i trenda nezaposlenosti, te produbljivanja jaza između bogatih i siromašnih. Dosadašnji rezultati globalizacije u ekonomskoj sferi potvrđuju postojanje dvostrukih standarda.

Dvostruki standardi i nejednakosti u trgovini stvorili su paradoksalnu situaciju; i pored toga što zemlje u razvoju povećavaju svoj izvoz većom brzinom nego bogate zemlje, postojeće velike nejednakosti i dalje produbljuju jaz. Za svaki američki dolar ostvaren u međunarodnom trgovinskom sistemu putem izvoza, zemlje sa niskim dohotkom dobivaju samo tri centa. Usred sve većeg bogatstva koje je posljedica trgovine, 1,1 milijardi ljudi u svijetu preživljava s manje od jednim američkim dolarom dnevno – ovaj broj je isti kao i sredinom osamdesetih godina prošlog vijeka. Nejednakosti između bogatih i siromašnih se produbljuju, kako među zemljama, tako i unutar njih.

O indeksu dvostrukih standarda, koji se tako naziva jer označava jaz između principa slobodne trgovine koju zastupaju bogate zemlje i njihovih stvarnih protekcionističkih postupaka navodi se sljedeće: nigdje dvostruki standardi vlada industrijalizovanih zemalja nisu očigledniji nego u poljoprivredi. Ukupne subvencije domaćim farmerima u ovim zemljama iznose više od jedne milijarde dolara dnevno. Ove subvencije, koje skoro u potpunosti uživaju najbogatiji farmeri, izazivaju ogromne štete za okolinu. One takođe pospješuju proizvodnju viškova. Proizvedeni viškovi se prodaju na svjetskom tržištu ispod cijene, zahvaljujući dodatnim subvencijama koje finansiraju poreski obveznici i potrošači. Paradoksalno je i to što s jedne strane imamo barijere i regresivne restrikcije koje koče napredak i doprinose siromaštvu, dok se u drugom slučaju uklanjanje barijera provodi, iako se ono kosi s demokratskim načelima.

Budući da se danas trgovinom upravlja na nepravilan način, kako na svjetskom nivou, tako i u mnogim slučajevima na nacionalnom nivou, nastavljanje tog puta ne predstavlja rješenje, kao ni izolacionizam, jer bi siromašni bili lišeni povoljnih prilika koje im trgovina pruža. Ukoliko se dobro rukovodi svjetskim trgovinskim sistemom, milioni ljudi se mogu izvući iz bijede. U obrnutom slučaju, čitave privrede biće još više potisnute na margine svjetske ekonomije.

Zato nam je potreban novi svjetski trgovinski poredak,¹⁰ utemeljen na drugačijem pristupu pravima i odgovornostima, i koji bi se obvezao na ostvarenje globalizacije u korist siromašnih.

ZAKLJUČAK

Iznesene elaboracije u cijelosti potvrđuju da je globalizacija proces koji je zahvatio cijelo čovječanstvo, da se nezaustavljivo širi i da sa sobom donosi novi ekonomski poredak, koji nije moguće potpuno jasno i precizno definisati. Po našem shvatanju radi se o svojevrsnom kvazi ekonomskom globalnom poretku.

U funkcionisanju multinacionalnih kompanija realno egzistira kontroverzni dualitet. One su istovremeno odgovorne za rast nezaposlenosti, iskorištavanje jeftine radne snage u zemljama u razvoju, povećanje jaza između siromašnih i bogatih, povećanje trgovine naoružanjem i drogom, generisanje kriznih žarišta, ali i zaslužne za rast bogatstva na svjetskom nivou, rast svjetske trgovine, otvaranje novih radnih mjesta, izuzetan napredak u razvoju i transferu nauke i tehnologije.

Neoliberalni globalizam nametnuo je stvaranje novog ekonomskog poretka, čije su osnovne karakteristike neravnomjeran društveni, ekonomski, istorijski, politički i ekološki razvoj. Žrtve takvog novog globalnog ekonomskog razvoja su milioni ljudi u najsiromašnijim zemljama svijeta.

Nacionalne ekonomije najvećeg broja zemalja, posebno nerazvijenih i zemalja u razvoju, moraju tragati za novim strategijama sopstvenog razvoja, uz puno uvažavanje svih pozitivnih i negativnih efekata globalizacije i novog ekonomskog poretka i razvoja.

GLOBALIZATION AND ECONOMIC DEVELOPMENT

-WARS, DRUGS, WEAPONS AND POVERTY -

Slobodan Župljanin, Ph.D., Senior Lecturer

Abstract: Modern economic trends, processes and current global economic development are marked by globalization, liberalization and technological developments. The processes of globalization have marked the beginning of a new era and of a new world society.

Claims of the globalists that the new world society will result in reducing of poverty and improving of general welfare, have not given the expected results, but it is indisputable that they have created new opportunities for multinational and transnational companies, as the main protagonists of globalization.

In this paper we want, in a scientifically based way, to point out how the real processes of globalization are taking place, what are its desired and undesired

¹⁰<http://www.effect-dubrovnik.com/index>. (Izlaganje dr. Mahatira)

consequences and whether if it is possible to achieve simultaneously both desired and undesired targets. Must the poor be poorer and the rich richer, and if it is possible to provide carefully balanced flows. Furthermore we are trying to shed light on dilemma: Does globalization bring along wars, drugs, arms trade, and poverty, or it is the wars, drugs, arms trade and poverty that lead to new globalizacianog order?

Key words: *globalization, economic development, wars, drugs, weapon, poverty*

LITERATURA

1. Beck, U. (2006): *Cosmopolitan vision*, Polity Press, Cambridge, UK
2. Bouman, K. (2003): *Strategija u praksi*, Prometej, Novi Sad
3. Condrington, S. (2005): *Plane Geography*, treće izdanje
4. Doddoli, L. i Maradei, M. (2005): *Svijet poslije II svjetskog rata*, Marijan tisak, Split
5. Gray, J. (2002): *Lažna zora*, Masmedia, Zagreb
6. World bank (2002): *Globalization*, policy research report, Oxford University Press, NY
7. www.globalpolicy.org
8. www.globalisationguide.org
9. www.maketradeair.com
10. www.vladimirkreca.com....

RESUME

Globalization is a process that is affecting all of humanity. Spreading unstoppably and brings new economic order. In our opinion, it is a kind of quasi-economic order. In the functioning of multinational companies exist controversial duality of good and bad performance. Uneven economic and social development is closely related to processes of globalization and of technology. Because of the national economy of underdeveloped and developing countries must seek new strategies for its evolution.

Otherwise, there will be more underdeveloped less developed, developed even more elaborate, the poor poorer and the rich richer. Mankind in the future should be more balanced economic and general social development, to the future of mankind in general sense.